

Nedador, soldat, metge i esquerranot

JORDI HOMS

Francesc Dalmau Norat (1915-2003) va ser un dels grans. La biografia que n'ha escrit Francesc Marco Palau, amb un estil àgil, ben documentat, destre maneig de les fonts i una prosa vibrant, ens pinta un personatge que, davant la destrossa general del país, que es va endur pel davant vides, hisendes, identitat i banderes, va saber entomar i, sense cedir ni un gram de dignitat ni tampoc vantar-se'n gaire, va restar incòlume i va acabar guanyant la partida. Per a un país on l'ocupació secular espanyola ha acabat produint dos tipus humans característics, l'aprofitat i el cínic, presentar aital fulla de serveis no és pas poca cosa.

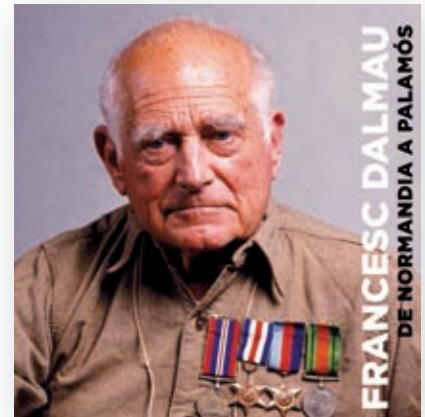
La figura de Francesc Dalmau no s'entén sense la del seu pare, Laureà. Metge i polític, marca un fortíssim ascendent vital sobre el seu fill, que sembla talment disposat a perseverar més enllà de tota esperança per tal de no ensulsiar les aspiracions que la generació del pare havia posat en el futur. Arrossegat pel vent de la història, Francesc fa la guerra, s'exilia a França, i és empresonat al penal d'Algesires a la tornada, on pressent que no li esperen de bo. Llavors, el soldat català perdedor de la República decideix canviar per fina força el seu destí i protagonitza

una fuga en solitari de pel·lícula, llençant-se a mar i arribant a Gibraltar nedant. Enrolat a l'exèrcit britànic, participa en el desembarcament de Normandia i, aquest cop sí, guanya la guerra. El redreç personal de Dalmau va ser guanyar la guerra amb els aliats, i és des d'aquesta perspectiva que va enfocar el trajecte de la resta de la seva vida: acabar medicina, retrobar-se amb el pare al Rosselló, tornar a Catalunya i formar una família. Dalmau es va sobreposar a la derrota del país amb la seva incontestable victòria personal.

Al lector actual, la prosa eficaç del biògraf Marco —que es limita a narrar els fets, sense excursos ideològics més enllà de la simpatia pel personatge— és inevitable que li provoqui un sentiment de cosa ja vista, d'actualitat revisitada: davant el sempitern embat espanyol, l'encomiable resiliència catalana. Dalmau, sota la seva aparença bonhomiosa, era un home de ferro colat: «Tenim al davant un país que ens té ocupats», «el pacte UCD-PSOE de concertació autonòmica és un acord clarament anticatalà, encara que ho maneguïn a la seva manera per fer-nos veure garses per perdius», va dir, sobre l'encaix amb Espanya, i «el partit reformista farà el paper de qui vol ser

redemptor en una casa de mala nota», sobre l'Operació Roca. En aquest sentit, la generació dels vells republicans catalans que tornaven de l'exili com Dalmau no van trobar el seu espai en la nova Catalunya autonòmica més enllà de l'irredentisme. Deien coses que semblaven velles, en un país desmemoriat que es pensava que ho començava tot de cap i de nou. Ara ens adonem que tenien raó i que sabien, de llarg, de què parlaven. Dalmau, un cop més, va saber surar i tornar a guanyar, esdevenint diputat i més tard alcalde, tancant el cercle històric —tant personal com col·lectiu— iniciat pel seu pare, i donant una lliçó impagable d'humanitat, de política i de país.

Tanmateix, l'obstinació de Bertrana per pintar Claudina amb els colors que mereixia demostra que el personatge va perviure durant molts anys en el pensament de l'autor. En el seu taller, somiava la pell blanca de la jove modista, en sentia el perfum de les mans enfebrades i n'enyorava la profunditat de la seva ànima bondadosa. I va lluitar, potser amb la mateixa sensació d'ofec que el personatge, contra un ambient que no el comprenia. Perquè les pàgines de *Tieta Claudina* no

MARCO PALAU, Francesc
Francesc Dalmau.
De Normandia a Palamós

Fundació Josep Irla
i Ajuntament de Palamós, 2015
239 p.

són sinó la història del combat que la protagonista du a terme per mantenir vives les seves il·lusions. Els somnis ardents sota la mirada d'una germana freda i buida i d'una mare que pel seu desig d'opulència no dubta a aixafar la seva filla més frangible. Però aquesta falta d'eurítmia amb l'entorn és precisament allò que fa que Claudina embelleixi. Perquè la seva dissort n'accentua la delicadesa. I potser això va ser també el que tant va captivar Bertrana.